1887a tegi suur grupp Harjumaa talupoegi Juuru kandist avalduse astuda luterlusest õigeusku. Rüguisku astujate soov anti arutada Rüa Vaimulikule Konsistooriumile, kes selle ka heaks kiitis. Vene õigeusku astus umbes tuhat inimest Angerja, Järlepa, Mahtra, Kuimetsa, Kaiu, Juuru ja Lohu vallast. 12 mail 1887 a. avati iseseisev Juuru kogudus, millesse kuulusid Juuru, Ingliste, Vahastu, Kaiu, Kuimetsa, Trüigi, Kuivjõe, Tuhala, Kohila, Hageri, Kernu ja Rapla vald. Esimesed jumalateenistused toimusid taludes. 1890 aastal kinkis Juuru mõisnik kogudusele oma maast 5 hektarit. Juuru ehitati arhitekt Bernhardi projekti järgi üks kaunemaid ja suuremaid õigeusu kirikuid Eestis (Tänaseks on kahjuks kirik hävinud). Koguduse maa-ala diameeter oli ligemale 80 kilomeetrit ja luterlusest õigeusku üleläinute arv kasvanud 1500 inimeseni. See tingis vajaduse uute õigeusu koguduste loomiseks.

1893 a. tekkiski Juuru koguduse Kohila-Hageri pürkonna õigeusklikest Angerja (Kohila) kogudus. Tekkinud Angerja õigeusu kihelkond ja kogudus sai nime esimesena luterlusest õigeusku üleläinud küla järgi, milleks oli Angerja küla. Püha Sinodi määrusega 04.11 1893 nr 5224 sai uus kogudus registreeritud. 1896 aastal asutati veel teine iseseisev õigeusu kogudus Kuimetsas.

Angerja koguduse esimeseks preestriks oli Vassili Antoni p. Olter. 1895 a. teenis lühikest aega preester Joann Teppo. Pärast teda määrati samal aastal koguduse preestriks Karp Jakobi p. Oberpahl. Esimeseks köstriks oli Joann Indrikson ja noorenköstriks õpetaja Martin Kangur. Angerja koguduse vanemaks valiti vabatalupoeg Mihail Akatus. Järgmiseks kolmeks aastaks oli koguduse vanemaks vabatalupoeg Jaan Vanaveski. Esimesse koguduse juhatusse kuulusid veel Jaan Kendler ja Peter Lüv.

(4)

Esimene uue koguduse jumalateenistus peeti 1894 aastal Salutaguse koolimajas, mis oli ehitatud 1887a. Juuru koguduse poolt. Ühtlasi oli kool ka Angerja õigeusukoguduse üheks abikooliks, teine abikool asus Pahklas. Vene-Eesti keelsed teenistusraamatud saadi Baltimaade Õigeusu Vennaskonnalt. Abikoolides toimus õpetamine eesti ja vene keeles. ning koolides õppis lapsi ka luteri kogudustest. Salutaguse abikool asus talupoeg Jaan Vanaveski maadel ja rendiraha oli 50 rbl aastas. Kuna hoones peeti ka palvusi, tuli kogudusel lisaks 20 rbl juurde maksta. Õigeusu põhitõdede omandamine viidi eestikeelse kirjavara vähesuse tõttu inimestemi suuliselt. Tarvitusel oli raamat: „Mis vahe on Lutteri ja Õigeusu kirikul?" Salutaguse kool-kirik koos 1894 aastal maja juurde püstitatud kellatorniga jäi teenistuste kohaks kuni 1901 aastani. Kooliõpetajaks abikoolis did maaomanik Jaan Vanaveski, köster J. Indriksön, kooremköster Martin Kangur.

Teiseks abikooliks, kus palvusi peeti oli 6 versta kangusel asuv Pahkla koolimaja. Kool oli asutatud 16.01.1895 aastal ja asus Külaotsa talu maadel, mille omanikuks oli Feodor Vesiloik. Rendiraha oli 50 rbl aastas. Pahkla koolimaja oli mõeldud juba rohkem lastele kooliõpetuse andmiseks, sest esimeseks kooliõpetajaks oli Georg Rungi aastapalgaga 200 rbl. Pärnumaa talupeerest pärit 22 aastane mees oli 1894 aastal lõpetanud Tartu Õpetajate seminari. 1895 a määrati ta Pahkla kooli õpetajaks. 1897 aast detsembris lahkus ta ametist tervislikel põhjustel. 1898 aasta oktoobris asus tema asemele 17-aastane Tartumaalt pärit Vladimir Paev, kes oli lõpetanud Tartu Linnakooli ja läbinud õpetajakursused Kreisi ministeeriumikoolis. Mõlema mehe baridusetase oli tolleaegseid olusid arvestades väga kõrge, mis kahtlemata pidi pregelduma ka laste õpetamise.

(5) Peale Vladimir Paevi lahkumist sai Pahkla koolis õpetajaks Aleksander Aren. 1904 aastat asus aga A. Areni asemele Augustin Vanaveski.

1893 a. oli kogudusel olemas juba oma raamatukogu. Esimesed 19 raamatut annetas kogudusele püskop Arseni. 1894 a. annetas raamatuid Püha Sinod. Samal aastal saadi Balti Eesti Õigeusu Vennaskonnalt vene-eesti keelseid teenistusraamatuid.

Kuna koguduse jumalateenistusi peeli mi Pahkla kui Salutaguse koolimajades, mis oma vâiksuse ja umbsuse tõttu ei s'uutnud enam kõiki õigeusklike äramahutada, tuli päevakorda oma pühakoja ehitamine. Pika vaidluse peale sai selleks paigaks valitud Kapa-Kohilas asuv Kapa hobupostijaama hobuste koppel. Pealegi oli oluline Kohilast läbiminev raudtee, mis hõlbustas usklike lükumisvõimalusi.

04.07 1899 a. toimus ehitatava pühakoja nurgakivi panek ja pühitsemine. Kohilasse oli tulnud üle 1800 inimese. Kiriku õnnistamine toimus 28.01 1901 aastal. Kirik ei mahutanud kõiki kohaletulnuid, keda oli kokku 1400 inimest. Põllukividest ja punastest tellistest ehitatud kella- ja haritorniga kiriku arhitekt oli V. J. Lunski, kelle loodud kirikuid leidub ka Lõuna-Eestis. Oma olemuselt on asjatundjate arvates Angerja (Kohila) kirikus tunda kõige enam „vene hinge", kui paljudes teistes õigeusukirikutes. See ilmneb eelkõige dekoratiivseles detailides, nt. eeskoja kujunduses. Põhiplaanilt on Angerja kirikul palju ühisjooni Bernhardi kavandatud Velise ja Märjamaa kirikutega, kuid altariruumi ümar kuju, teistsugune tornitüüp ning eeskoja juurdelisamine teevad Lunski kirikust omanäolise arhitektuuri-objekti

⑥

Ühes kiriku, kiriku- ja koolimaja ehitamisega hakkas töötama Angerja koguduse kolmas algkool. Nimelt alates 22 okt. 1901. aastal pärast maja õnnistamist oli avatud Angerja kihelkonnakool. Kirikumaja oli kahekordne puuhoone, kus asusid preestri ja kahe köstri eluruumid, kihelkonnakooli kaks klassiruumi, õpilaste köök ja magamistuba, veranda ning kelder. Hoovi peal asusid laut, aidad ja saun. Hoonete kompleks ehitati kroonu kuludega ja läks maksma 14000 rubla. Kirikumaja on säilinud tänasenî ja on väga heas korras. Seda tänu ilmselt oma eraldatusele Kohila alevist, majaelanike armastusele oma elupaiga vastu ja kõrgete puuderiviga kiriku, maantee ja kirikumaja vahel.

Kokku oli seega Angerja kogudusel kolm kooli: Angerja õigeusu kihelkonnakool Kohilas, Salutaguse abikool asutatud 9.11.1887a. ja Pahkla abikool asutatud 16 jaan. 1895a. Kõigis kolmes koolis töötasid õpetajatena kas preester või köstrid.

Mida endast kujutasid tolleaegne õigeusu-kihelkonnakool ja abikoolid? Kõigepealt nimest. Eesti keeles: Õigeusu kihelkonna- ja abikool (külakool). Saksa keeles: Griechisch-katolische ortodoxe Parochial- und Hilfeschule. Vene keeles: Православная приходская и вспомогательная школа.

Talurahvakool, mis oli ette nähtud õigeusklike vanemate lastele, kuid avatud ka luterlastele. Koole pidasid ülal õigeusklikest kogukonnaliikmed. Hiljem toetas ka kroonu. Õppetöö kihelkonnakoolis kestis 5A, abikoolis 3A aastat. 26.01 1870a. kinnitatud õigeusukoolide uute reeglite järgi algas koolikohustus 10-aastaselt. Koolide juhtimine ja järelvalve kuulus esialgu kiriku kompetentsi (EAÕK Sinod). Alates 01.07.1873

allutati maal asuvad õigeusukoolid õppetöös Rüa õpperingkonna kuraatori vahendusel Venemaa Rahvabariduse Ministeeriumile. Nende üle valitsemiseks loodi Lüvimaa kubermangu Eesti distriktis õigeusu talurahvakoolide inspektori ametikoht.

Kui vaadata Angerja koguduse kroonikaraamatut, siis oli koguduse 1894a lükmeid 627, mehi 327, naisi 300. 1900 aastal aga juba 724 inimest. Selline kuue-seitsmesaja lükmete arvu kõikumine kestis kuni tsaarsiaja lõpuni.

Samuti on kroonikaraamatus tabelid kõigi kolmes koolis käinud õpilaste kohta, seda aastate kaupa.

Abikoolidel on ärakoodud koolieaiste laste arv, koolitööst osavõtjate arv, puudujate arv, mille lahter on omakorda jaotatud kolmeks: igapäevased kooliskäijad, laupäevased ja põhjusega puudujad – Ja või Ei.

Nii näiteks oli 1894 aastal Salutaguse õigeusuabikoolis arvel igapäevaseid koolilapsi 54 (poisse 32, tüdrukuid 22), laupäevnikuid 25 (poisse 7, tüdrukuid 18). Koolis käis neist aga igapäevaseid 15 (poisse 12, tüdrukuid 3), laupäevnikuid 12 (poisse 4, tüdrukuid 8). Puudujate arv oli igapäevastel 39 (poisse 20, tüdrukuid 19), laupäevnikuid 13 (p.-3, t.-10), põhjusega puudujaid oli 12, põhjuseta aga 40 last. Katekismuse õppijaid oli 12 poisse Salutaguse kooli kohta on tabel 1894 – 1900 aastani. Seda tabelit, mis puudutab Salutaguse abikooli on kommenteerinud preester-kooliõpetaja Karp Oberpahl koos köster-kooliõpetajate Jaan Indriksoni ja Martin Kanguriga. Preester on õpetajate tööga laste õpetamisel rahul, kuid muret teeb, et paljud lapsed ei käi korralikult koolis. Eriti Seli ja Järlepa külade lapsed. Nende laste vanemad peavad kooli lüga kaugeks ja kooli elamistingimusi kehvaks.

⑧ Leitakse vabandavaid põhjusi, mis tegelikult ei vasta tõele. Preester Karp Oberpahl tuletab lastevanematele meelde, et iga koolicaline laps peab vastavalt vastuvõetud seadusele koolis käima. Lapse koolisaatmise ja õppetööst osavõtu kontrollimise eest vastutab lapse vanem.

Samasugune tabel on ka Pahkla abikooli kohta aastast 1895-1899. Pahkla koolis käis keskmiselt iga aasta koolis 20-30 õpilast. Puudujaid oli vähem kui Salutaguse abikoolis. Kuid puudujate enamuse moodustas põhjuseta puudujad.

Samuti on olemas tabel kahe abikooli rahandu-likest võimalustest aastatel 1894-1899.

Abikoolide õppeaineteks olid samad ained, mis luteri usu vallakoolides. Olgu öeldud, et nii Pahklas kui Salutagusel olid olemas ka luteri usu vallakoolid.

1891a õppeplaani alusel pidi koolitöö kestma 15 oktoobrist 15. aprillini ja nädalas pidi olema 30 kuni 33 tundi. Õppeaineteks olid vene keel, eesti keel, aritmeetika, geograafia, laulmine, kalligraafia, võimlemine (poistele), käsitöö (tüdrukutele) usuõpetus. Peatähelepanu pöörati vene keele, püblioo ja aritmeetika õppimisele. 1893. aasta lõpul saadeti kõikidesse koolidesse tüüptunniplaanid. Õppetöö algas kell 9 hommikul ja lõppes kell 16⁰⁰. Kaugemal elavad lapsed jäid kooli ja õhtupoolikul järgnes ülesantud õppetükkide läbivõtmine kella viiest seitsme kaheksani. Leivakotid seisid sahvris, söödi kuiva ja külma toitu Laupäeval lõppesid tunnid keskpäeval. Õppevahenditest olid väike orel, globus, suur jalaga arvelaud, Palestiina, Venemaa Euroopa-osa ja poolkeradé kinakaart. Selline nägi välja nii luteri usu vallakooli kui õigeusu abikooli koolipäev ja õpitavad ained. Mõlemas koolitüübis oli valitseval kohal vene keel, võib-olla õigeusu abikoolis siiski veidike rohkem.

⑨ Mõlemal Angerja kogudusse abikoolil oli oma väike raamatukogu. Raamatute arv ei olnud eriti suur, mõned teemistusraamatud, usuõpetuse raamatud, kooliraamatud. Salutaguse koolil oli 6 aasta peale laenamud raamatukogu 37 kooliraamatut, 30 usuõpetuse raamatut, 2 teemistusraamatut. Pahkla koolis oli 25 kooliraamatut, 30 usuõpetusraamatut ja 5 teemistusraamatut. Raamatukogust said lapsevanemad raamatuid kaosta. Õppemaks mõlemas koolis oli 60 kop. kuni 1 rublani.

Angerja kogudusse kroonikaraamatus on olemas veel tabel õigeusukoolide õpilaste arvu kohta aastatel 1901–1910. Nii oli vastloodud Angerja (Kohila) kihelkonnakoolis 1901 aastal 23 õpilast (15 poissi, 8 tüdrukut), 1902 a. 19 õpilast, 1903 a 9 õpilast, 1904 a 14 õpilast (9 poissi ja 5 tüdrukut). Seega peaks Angerja (Kohila) kihelkonnakooli esimese lennu õpilaste arvuks olema 14. Samasugused arvud on toodud ka Pahkla ja Salutaguse abikoolide kohta. Samal ajal on 1901 aastal Angerja õigeusukoolides 58 last (34 poissi ja 24 tüdrukut). Edaspidi küll õpilaste arv aastate lõikes väheneb, kuid jäi pidama 35–36 õpilaseni aastas.

Eraldi tuleks vaadata Angerja (Kohila) kihelkonnakooli tegevust, sest selle tegevuse kohta pole siiani märkimisväärset teadet. On küll mainitud, et kool alustas Kohilas kirikumajas tööd, kuid kes olid õpetajad, õpilased, kust nad pärit olid, millega veel tegelesid selle kohta on tabavet napilt. Isegi kroonikaraamatus pole peale eelpool kostletud õpilaste arvu kohta muud teavet, mis tutvustaks rohkem kihelkonnakooli tegemisi. Me võime vaid oletada ja arvata, kasutades Angerja kogudusse kroonikas viidatud vihjeid preestrite ja köstrite tegevusele.

Eraldi tuleks vaadata Angerja (Kohila) kihelkonnakooli tegevust, sest selle tegevuse kohta pole siiani märkimisväärset teadet. On küll mainitud, et kool alustas Kohilas kirikumajas tööd, kuid kes olid õpetajad, õpilased, kust nad pärit olid, millega veel tegelesid selle kohta on tabavet napilt. Isegi kroonikaraamatus pole peale eelpool kostletud õpilaste arvu kohta muud teavet, mis tutvustaks rohkem kihelkonnakooli tegemisi. Me võime vaid oletada ja arvata, kasutades Angerja kogudusse kroonikas viidatud vihjeid preestrite ja köstrite tegevusele.

(10)

Õigeusu kihelkonnakooli eesmärk oli köstrite-koolmeistrite ettevalmistamine. Õigeusu külakoolid ehk abikoolid andsid ~~andsid~~ luteri usu vallakooliga võrdse nn. madalama astme algharidusе. Kihelkonnakooli õppekavas oli juba 19 saj. keskel nii eesti, vene kui kirikuslaavi keele lugemine ja kirjutamine, aritmeetika. Püblilugu ja katekismust pidid peast oskama. Kõigi astme koolides oli tähtis koht kirikulaulul. Luteri usu kihelkonnakooli programm oli muus osas sama, ainult kirikuslaavi keelt ei õpetatud ja vene keele asemel oli saksa keel. Õigeusu kihelkonnakoolis oli õpetajaks köster-kooliõpetaja. Kooli juhatajaks aga koguduse preester Angerja-Kohila kihelkonnakooli esimeseks juhatajaks oli koguduse esimene hingekarjane preester Karp Oberpahl. Karp Oberpahl sündis 25.10 1862 a. Sindis. Töötas köster-kooliõpetajana Märjamaal. 1888 aastal pühitsetud diakoniks ja seejärel preestriks. 1895—1934 a. töötas Angerja-Kohila Issanda Taevaminemise koguduse preestrina. 1923 a. ülempreester. 1936 a eestistas oma nime - Paalandi. - Suri 1944 a. Tema eestvedamisel ja juhtimisel toimuski Angerja-Kohila koguduse kiriku ja kiriku-kooli-maja ehitamine. Oma ärksa meele ja vaimu tõttu oli Karp Oberpahl oma koguduse armastatud vaimulik. Peale selle oli ta buvitatud ajaloost, avaldades kirjutise Eesti muinaslinnuse „Loone" kohta. 1905 a sündmuste laine ei jätnud puudutamata ka Kohilat ja preester Karp Oberpahli. Tema korteris kirikumajas toimusid talupoegade koosolekud; sooviga, et preester aitaks koostada palvekirju keisrile. Vallamaja ees aset leidnud peksu ajal palus ta karistassalklastelt armu. süüdimõistetutele, kuid teda ei võetud kuulda. Kohila vallas oli Isa Karp Oberpahl austatud ja lugupeetud hingekarjane-õpetaja.

⑪ Õigusu kirikus loetakse vaimulike hulka lisaks preestrile ja diaakonile ka köster-salmilugeja, kes preestrite kõrval aitasid läbi viia jumalateenistusi, osalesid kirikuvalitsustel, korraldasid koguduse asju, olid õpetajad kihelkonnakoolides. Seega võib Angerja-Kohila Õigusu Issanda Taevaminemise kirikus köstrid nimetada ka kihelkonnakooli köster-koolõpetajateks. Samas võisid nende ande nii preester kui diakonid.

Aastate lõikes olid Angerja-Kohila Õigusu kirikus köstriteks (kooliõpetajateks) järgmised mehed:

1) 1901 a. Joann (Jaan) Indrikson, Martin Kangur
2) 1902 a. Aleksei Koškin.
3) 1904 a. Joann (Jaan) Männik
4) Köster S. Milevski }
5) Matvei Vabi. }
6) 1912 a. Andrei Linson }
7) 1912 a Aleksei Laredei }
8) 1914 a noorem köster Aleksander Sirkel
9) 1915 a lahkus vanem köster A. Linson.
10) 1917 a Georgi Pärl, Anton Martinson.

18. I 1911 a. toimunud ülevenemaalise algkoolide loenduse andmetel oli Angerja (Kohila) Õigusu kihelkonnakoolis 17 õpilast, kellest kohal oli 13. Lahkujaid oli 1909/10 õppeaastat lõpetamata 10.

Õpetajateks olid: Matvei Vabi, 37 aastat vana, lõpetanud 1888 aastal Lihula kihelkonnakooli. Üldstaaž 16, antud koolis 5 aastat. Aastapalk 250 rbl.

Aleksei Milevski, 29 aastat vana, lõpetanud 1895 a. kihelkonnakooli. Staaž 13 aastat. Kohilas õpetajana 5 aastat. Aastapalk 300 rbl.

(12) Angerja-Õigeusu Salutaguse abikoolis oli õpilasi 13, kokku oli kõik. Koolist lahkunjaid 6
Õpetajaks Juhan Vanaveski - 35 aastane, lõpetanud Tallinna Katariina II linnakooli III klassi
Vildstaaž 17 aastat, antud koolis 9 aastat.
Pakkla Õigeusu abikoolis oli õpilasi 10, kokku kõik. Lahkunjaid kokku 2.
Õpetajaks Augustin Vanaveski, 33 aastane
Vildstaaž 9, antud koolis 6.
Lõpetanud Jumru kihelkonnakooli.
Mõlema abikooli õpetaja aastapalk oli 100 rbl.

Algkoolide loenduse ankeediga koguti andmeid ka kooliraamatukogude kohta. Küsiti kolme kategooria raamatute kohta vaid arvulisi andmeid. Kihelkondade järgi olid suuremad raamatukogud seal, kus paiknesid ministeeriumikoolid ning ka Õigeusu kihelkonnakoolid
Ametlikult oli püstitatud nõue, et õpilasraamatukogus oleks iga õpilase kohta vähemalt 20 raamatut. Harjumaal tuli ühe õpilase kohta ainult 1,6 ja neis koolides, kus raamatukogu oli olemas, 4,6 raamatut. Kooliraamatukogu keskmiseks suuruseks Harjumaa vallakoolides oli ainult 41,4 raamatut. Maakonna 4 koolil - s.h. Angerja - olid rahvaraamatukogud. Kui kooliraamatukogus oli kirjandus vene keeles, siis rahvaraamatukogudes domineeris eestikeelne kirjandus.

Angerja (Kohila) Õigeusu kihelkonnakool
1) Õpikuid 17, nimetusi 17, maksumus 21.95
2) Õpetajate raamatuid 10, nimetusi 10, — " — 6.40
Salutaguse Õigeusu abikool
1) Klassivaline lektüür - nimetusi 87, maksumus 6.13
2) Õpetajate raamatud - nimetusi 32, — " — 7,16
Pakkla Õigeusu abikool
1) Õpikud - 119 maksumus 5.18
2) Klassiväline lektüür - 29 — " — 2.79
3) Õpetajate raamatud - 27 — " — 4.05

(13) Vendele andmetele tuginedes võib tõdeda, et Angerja-Kohila õigeusu koguduse koolides õppis 1911 aastal 40 last. Kolme kooli kohta ei ole see arv suur, sest ainuüksi Pahkla-Angerja luteri usu valla koolis õppis 50 last, Kohila 2-kl ministeeriumikoolis 52 last, Adila Vallakoolis 46 last, Rabivere Vallakoolis 35 last. Pea kõigis Hageri kihelkonna teistes koolides oli koolikäijaid lapsi rohkem. Õppematerjalide osas on aga õigeusukoolid olnud teist koolidest paremini varustatud. Kui eeldada seda, et Angerja-Kohila õigeusu kihelkonnakool oli teise astme rahvakool, siis pidi ta kogu oma eksisteerimise perioodil, kuni 1918 aastani, välja laskma vähemalt kolme lennijao lõpetajaid, kelledest pidid saama köster-kooliõpetajad või mõned muud valla ametnikud. Õpilastervalt oleks see arv 30-40 inimese vahel. Eesti Vabariigi taleangu muutus aga põhjalikult koolikorraldus. Kehtestati eesti keelne koolihariduse, kus usuõpetus polnud enam kohustuslik õppeaine. Enamik õigeusu koole, kas suleti või liideti teiste koolidega. Koguduste koolimajad läksid valla valitsustele. Kohilas jäi aga Angerja-Kohila kiriku-kooli maja kogaduse omandisse ja on seda olnud kuni tänaseni. Kuid kahtlemata andis Angerja-Kohila õigeusu kihelkonnakool oma panuse meie rahvahariduselu ja mõnigi selle kooli lõpetanu võis tõusta ametiredelil arvestatavale tasemele.

Koostanud Olavi Verev.
25.07.2013. Kohilas

Kasutatud kirjandus:

1) „Eesti Kooli ajalugu-2" (2010)
2) „Eesti Kooli ajalugu" -(2003) Lembit Andresen
3) „Mõnda rahvahariduset ja koolidest Ülle Lõdam Hageri kihelkonnas aastani 1911"
4) „Angerja-Kohila õp-õigeusu Issanda Taevaminemise koguduse kroonika

Angerja Õigeusukoolide õpilaste arv 1901 – 1910 a. (Lisa 1911a)

uastad	Kihelkonna kool Kohilas			Salutaguse abikool			Pahkla abikool			Kolm kooli korku			Nende hulgas lutteriusulisi			%
	P	T	Korku	P	T	Korku	P	T	Korku	P	T	Korku	P	T	Korku	
1901	15	8	23	8	5	13	11	11	22	34	24	58	15	6	21	
1902	15	4	19	5	5	10	11	10	21	31	19	50	15	1	16	
1903	5	4	9	6	4	10	13	6	19	24	14	38	3	–	3	
1904	9	5	14	7	7	14	8	6	14	24	18	42	5	3	8	
1905	7	3	10	3	1	4	10	5	15	20	9	29	9	2	11	
1906	12	2	14	6	4	10	8	6	14	26	12	38	11	1	12	
1907	13	4	17	5	5	10	5	2	7	23	11	34	9	3	12	
1908	5	2	7	7	4	11	4	3	7	16	9	25	5	2	7	
1909	11	7	18	7	3	10	5	2	7	23	12	35	9	8	17	
1910	7	8	15	8	6	14	5	3	8	20	17	37	10	7	17	
1911	–	–	17	–	–	13	–	–	10	–	–	40	–	–	–	

11 uasta jooksul õppis Angerja ap-õigeusu koolides (Kohila kihelkonnakool, Pahkla abikool, Salutaguse abikool) vastav arv õpilasi: P=110 T=54

1) Kohila-Angerja kihelkonnakool – P. 99. T. 47 KORKU. +147 17 õpilast

2) Salutaguse abikool – P 62 T 44 106+13 – " –

3) Pahkla abikool – P 80 T 54 134+10 – " –

241 + 145 = 386 õpilast 10 a. 1901 + 1910

Seega saame järgmised arvud:

1. Kohila-Angerja kihelkonnakool – 164
2. Salutaguse abikool – 119
3) Pahkla abikool – 144

Kohila õigeusu kihelkoolis:

147 õpilast + 17 (1911) = 164 õp.

≈ 100 poisse ja 64 tüdrukud

Luteriusulisi õppis ~~kolmes~~ kahes kvolis 124 õp.
91 poissi ja 33 tüdrukut. Kohilas, Salutagusel.
Kui lisada ka 1911a. arvande kvoliskäijate arvu sü saame üldiseks õpilaste arvuks
Angerja õigeusu kvolides 426 õpilast
Koguduse kroonika andmetel Pahkla abikvolis ei õppinud sellel perivodil ühtki luteriusulist õpilast.
Angerja õigeusukihelkonnas töötas peale õigeusu Kohila kihelkonnakvoli ja kahe abikvoli, veel 12 vallakvoli ja 2 ministeeriumikvoli
Nendes luteriusukvolides õppis ka õigeusuliste lapsi.